

Costa Rica

Costa Rica är ett unikt land med otroliga fotomöjligheter. Naturfotografen Jan Pedersen har många års erfarenhet av fotografering i regnskogar – och i just Costa Rica. Här ger han sina bästa tips inför drömresan.

TEXT & FOTO: JAN PEDERSEN

Ögonfranshuggormen ligger länge stilla på samma ställe och väntar. Den väntar på ett byte och huggar blixtnabbt när den känner värmen från bytet som kommer nära. Den är en liten och inte aggressiv orm som finns i flera färger, varav den gula är mest iögonfallande. Costa Rica har många spännande ormar och dessutom många andra arter av reptiler och amfibier.

Costa Rica

Glasgradorna har fått sitt namn av att de är semitransparenta i motljus. De lever nära vattendrag och under dagen sover de gömda – som denna spökglasroda. Den sitter nere i en epifytisk bromelia och var mycket svår att hitta.

© Jan Pedersen

Costa Rica är lätt och säkert att resa i. Där kan man uppleva några av världens finaste nationalparker och ett rikt djurliv på mycket nära håll, vilket tillfredsställer även den mest inbitne naturfotografen.”

I bergsregnskogen dominerar ett ljud över alla andra. Det låter som om någon slår på ett stort kopparrör, *boingg*, en liten paus och så ett ekande slag igen, *boingg*. Det är ett av fågelvärldens märkligaste och kraftigaste läten och det kommer från den tretömmade klockkotingan. En fågel som ser ut som den är hämtad ur Star Wars.

I samma skog finns en av världens mest spektakulära fåglar – praktquetzalen. Den iriserande fjäderdräkten med det purpuröda bröstet och de långa stjärtspröten har gett den en plats i alla syd- och mellanamerikanska indiankulturer. I aztekisk och mayansk mytologi var den luftens gud och en symbol för godhet och ljus.

För mig var den, sedan ungdomsåren, en dröm och min drömbild var den flygandes uppe bland trädkronorna med regnskogen som en bakgrundsfond. För några år sedan kom jag efter många dagars försök äntligen nära en praktfull hanne – uppe bland trädkronorna. Med 500 millimetersobjektivet på frihand, på en gungande hängbro 32 meter över marken. Musklerna värkte av att hålla kameran beredd och då den flög ut från grenen hann jag ta tre bilder. En var precis min drömbild. Sedan dess har Costa Rica

gång på gång fyllt mina minnen med fantastiska naturupplevelser och bilder.

Costa Rica är en av världens främsta naturdestinationer. Ekoturism är inte bara ett begrepp – utan en realitet överallt i landet. Nästan 30 procent av landets yta är skyddad i form av reservat eller nationalparker. Det finns knappt heller något annat land i världen som har så många olika växt- och djurarter inom ett så litet område som Costa Rica. Landets biodiversitet är en av världens största.

Costa Rica är också ett land utan militär och så rent att man kan dricka vattnet nästan överallt. Landet har dessutom några av världens mest uttalade miljö- och naturvårdslagar och naturguiderna är av yppersta världsklass. Kriminaliteten i landet är påfallande låg med en bra infrastruktur som länkar ihop de olika delarna av landet.

På en fotoresa finns det möjlighet att fotografera i många olika miljöer som bjuder på en rikedom av djur och växter. I de artrika högländs- och lågländsregnskogarna, varav några är världskända, finns ett myllar av kolibrier, färggranna tangaror, tukaner, vrålapor, sengångare, leguaner och pilgiftsrodor. Dessa är bara ett urval av de spännande djurgrupperna som är lätta

att hitta. Nästan överallt är djuren förvånansvärt oskygga eftersom det är länge sedan jakt upphörde. Skogarna är levande med orkidéer, lianer, bromelior, mossor och andra epifyter och varje besök i regnskogen ger helt nya fotomöjligheter av djur, växter och miljöer.

I nordvästra delen av landet ligger Guanacaste, en region som är helt annorlunda än de övriga delarna av Costa Rica. Det är torrt, och landskapet påminner om en blandning av Texas och afrikanska savanner. Här finns det djur som inte förekommer på annat håll i Costa Rica, som skallerorm, jättemyslok och skunk.

Det mest säregna området är vulkanhögländet som delar landet i en Stillhavs-sida och en Karibisk sida. Vegetationen är annorlunda och därmed också vissa delar av djurlivet. Längs stränderna på de båda sidorna finns det gott om naturområden med vadarfåglar, fregattfåglar och pelikaner. Här finns flera turer till fina havsområden med knölvalar, delfiner och myllrande korallrev.

Costa Rica är lätt och säkert att resa i. Där kan man uppleva några av världens finaste nationalparker och ett rikt djurliv på mycket nära håll, vilket tillfredsställer även den mest inbitne naturfotografen.

© Jan Pedersen

Att resa till Costa Rica

En guide i samarbete med wildnaturefotoresor.se

Bästa färdvägen

Flera flygförbindelser går via Amsterdam, Frankfurt, Paris, New York och Houston med ett till två byten. Numera finns nya förbindelser med KLM/Air France med direkt förbindelse från Europa till San José. Om man flyger via USA behövs ett giltigt ESTA-visum.

Transport

Bil är lätt att hyra i San José. Vägarna är bra, men det går långsamt på grund av många hastighetsbegränsningar på de många småvägarna.

GPS är mycket bra att ha, då skyltningen i byar och städer oftast är svår att se. Det finns inga ringvägar, utan man måste ta sig igenom centrum i de flesta städer och byar.

Hyr man en guide för hela resan via en resarrangör i Costa Rica (sök på nätet efter ekoturistiska arrangörer som är naturspecialiserade) så ingår som oftast ett fordon i priset, och det är att rekommendera. Eller följ med på en organiserad fotoresa från Sverige där fotoreseledaren har mångårig erfarenhet av landets natur.

Bästa perioden

Februari till april är den bästa perioden att besöka Costa Rica. Då har de flesta fåglar kommit tillbaka till bergsregnskogarna för att häcka, med mars som en höjdpunkt för quetzal. Detta är också, tillsammans med jul och nyår, perioden med flest besökare. Under september till november är turisttrycket påfallande lägre och det finns mindre störningar i reservat och nationalparker. Annars finns ingen tydlig säsong för naturfotografering. Faktum är att de flesta djuren häckar och är som mest aktiva när det regnar.

Hotell och lodger

Costa Rica är världens främsta ekoturistiska land och därmed finns ett myller av hotell och lodger. Det är som oftast nödvändigt att boka hemifrån via internet. Välj gärna lodger som ligger så nära naturen som möjligt eftersom det finns många djur att fotografera här.

Praktquetzalen flyger genom regnskogstaket. Bilden togs med 500 mm-objektiv på frihand från en hängbro 32 meter över marken. Läs mer i inledningen av artikeln.

MONTEVERDES MOLNREGNSKOGAR

Denna förtrollade värld består av flera olika reservat. Området ligger isolerat på 1400 meters höjd och varje dag sveps skogarna in i de lågt hängande molnen. Ett av de mest sökta djuren är praktquetzalen i sin lysande gröna dräkt med den 65 cm långa stjärten och relativt lätt att hitta under parningstiden i mars. Här finns det också gott om den märkliga tretömmade klockkotingan. Kolibrier finns i mängder, och det finns flera matningsställen, där man kan komma dem nära.

Många av de reservaten har fina möjligheter till nattfotograferingar, där det finns ormar, grodor och spännande insekter. Ett annat ikoniskt djur är den orangeknäade tarantellan, en stor och vacker fågelspindel av släktet Megaphobema.

I området vid reservatet Santa Elena finns en av världens mest spektakulära trädtoppsvandringar bland trädkronorna, där man kan fotografera skogen från ovan. Jaguar, ocelot och tapir finns också i Monteverde-området, men är alla mycket svåra att se.

VÄTMARKSOMRÅDE I NORR OCH GRÄNSFLOD MOT NICARAGUA

I det nordligaste Costa Rica, på väg mot gränslodden Rio Frio ligger en av världens vackraste stratovulkaner, Arenal, som tillika är Centralamerikas mest aktiva vulkan. Vid foten av vulkanen finns Arenal Volcano National Park som har ett spännande djurliv. Ännu längre mot norr finns våtmarksområdet Caño Negro där floden Rio Frio har sitt ursprung.

Med båt är det möjligt att komma nära alla hägrar, storkar, ibisar, ormhalsfåglar, skarvar, kungsfiskare och andra vattenfåglar. Med båten är det lätt att överraska en och annan glasögonkajman på fotoavstånd. På gränsen mellan Costa Rica och Nicaragua är floden mycket vacker och med tur kan det även bli bilder på de vrål-, spindel- och kapucinapor som finns här.

LA SELVA REGNSKOG

I denna regnskog finns internationella team av biologer som har studerat skogen i över 30 år. Under nattvandringar finns ugglor, veckelbjörn (kinka-

jaou), bältdjur, grodor, insekter och ormar.

I närheten av lodgern som gränser upp mot skogen kan man fotografera flera arter av pilgiftsgrodor, den stora rödögda lövgrodan, tukaner, papegojor, kolibrier, sengångare och stora trädklättrande leguaner. Alla är märkligt orädda och fotomöjligheter finns här i övermått.

Spindelapor, vrålapor, fyra arter motmots och ett myller av andra fåglar är mycket aktiva i skogen under dagtid. Utanför regnskogen finns även en privat hacienda, som ägs av ”Dave and Dave”, där det är riggat för naturfotografer. Tukaner, färggranna tangaror och kolibrier förekommer i överflöd – helt orädda och vana vid naturfotografer. En fågel som är mycket närvarande och speciell för La Selva är den större soldataran – en magnifik arapapegoja som tyvärr också är hotad.

CAHUITA

Vid Karibiska kusten ligger den lilla nationalparken Cahuita som även har en stor skyddad havsdel. Denna nationalpark är det bästa stället i Costa Rica för många reptiler och sengångare. Här skall man koncentrera sig på på den lilla, lugna och otroligt vackra ögonfranshuggormen som förekommer i flera olika färgformer. Med kunniga guider är det lätt att fotografera andra djur som bältdjur, tvättbjörn och olika arter av grodor, tukaner och papegojor.

CERRO DE LA MUERTA

Inte långt från San José ligger ”De dödas berg” – Cerro de la Muerta. Detta är en molnregnskog i Talamanca bergen. Här ligger flera mysiga lodger. Här finns de bästa förhållanden för praktquetzal och speciella kolibriarter som eldstrupig kolibri och vulkankolibri. Alla djur rör sig nära logerna och ortsbefolkningen tipsar dessa ekologiska lodger om var spännande djur finns att se.

Logerna har program för omhändertagande och utsläpp av ormar, som annars lätt blir offer för jordbrukarnas machetes.

TORTUGUERO

I nordöstra delen av landet ligger våtmarks- och regnskogsområdet Tortugero. Det är en national-

park med en lång havsstrand mot Karibiska havet. Området består av kanaler och laguner med många djurarter. Tortugero är mest känt för sina sköldpaddor, och Tortugero betyder just ”området med många sköldpaddor”. Här finns en av världens största populationer av grön havssköldpadda och nationalparken är dessutom en viktig kläckningsplats för havslädersköldpadda och karettsköldpadda.

Förutom sköldpaddor finns många andra djur som sengångare, vrål-, kapucin- och spindelapa, tapir, navelsvin, neotropisk flodutter, glasögonkajman, leguaner, basilisker och pilgiftsgrodor. Jaguar, ocelot, trädmyslok och veckelbjörn finns också i parken, men för att fotografera dem krävs stort tålamod.

CORCOVADO NATIONAL PARK

Parken skyddar den största primärregnskogen längs den amerikanska Stillahavskusten. Corcovado National Park kan besökas på dagsutflykter och för flera dagar med övernattnig. Alla Corcovado-besökare måste åtföljas av certifierade professionella guider eftersom området är otillgängligt med stora områden stiglös vildmark i och ett tätt bestånd av farlig lansorm.

Corcovado är hemvist för en stor och orädd population av den utrotningshotade centralamerikanska tapiren. Här häckar också den mycket sällsynta harpyan som är världens mäktigaste örn. I parkens floder och laguner finns både amerikansk krokodil och glasögonkajman tillsammans med tjurhaj. Corcovado är ett av jaguarens bästa fästen i Centralamerika och flera andra kattdjur finns också, som ocelot, margay, jaguarundi och puma (vilka är lätta att få syn på). Alla fyra arter av Costa Ricas apor kan ses inom parken. Andra däggdjur inkluderar två- och tretåig sengångare, träd- och silkesmyslok.

Reptiler, amfibier och fåglar finns i överflöd, med den största populationen av röd ara i Costa Rica.

Det är ett område som kräver flera dagar och en del ansträngning, men för en naturfotograf finns det mängder av motiv och de flesta av djuren är påfallande orädda, eftersom jakt inte har förekommit på länge.

Grönkronad briljant (medelstor kolibri) dricker nektar ur regnskogsblommor. ”Jag satte skärpan i förväg på blommorna och använde relativt lång exponeringstid i kombination med blixtn för att få fram rörelsen i vingarna. Men framförallt krävdes mycket tålamod.”

Rödbrun motmot är en riktig regnskogsfågel. Ett par har ett utstakat territorium och de gillar att sitta i bestämda träd under dagarna. När ljuset tränger genom regnskogstaket, som en mjuk strålkastare, så är det perfekt fotoläge. Då gäller det vara på plats med kameran vid rätt träd och få fågelin inramad av lövverket.

Tips inför din fotoresa

Säkerhet i skogarna

Giftiga ormar finns i alla skogar och speciellt i låglandsskogarna. Därför är det mycket oklokt att lämna stigarna utan en kunnig guide. Lansormen är är särskilt farlig. Den är mycket giftig och ibland aggressiv, och är svår att upptäcka på marken. På natten och under regnen är ormarna som mest aktiva. Därför måste man alltid ha med ficklampa och lysa på stigen. För riktiga regnskogsvandringar behövs höga kängor eller gummi-stövlar. På den Karibiska sidan finns den stora och giftiga pistolmyran som är mycket giftig – dess sting är som ett pistolskott, därav namnet.

Vädret i Costa Rica

Oftast är det fuktigt och varmt, runt 30 grader. Var alltid beredd på regn. I höglandet på 1400-2600 meters höjd är det riktigt kallt på nätterna. Och det kan närma sig nollstreck på de högsta höjderna.

Fotoutrustning

Det finns möjligheter till många olika typer av motiv, allt från landskap till mindre däggdjur, fåglar, reptiler, insekter och groddjur så är det lämpligt att ha med sig allt från vidvinkelobjektiv till teleobjektiv. För fågelfoto är det bra att komma upp till 400-600 millimeter. En telekonverter kan då vara en bra lösning för att få tillräckligt lång brännvidd.

Det ges många tillfällen till makrofotografering och därför är det bra att ha med ett makroobjektiv, mellanringar eller en förstorande försättslins. Men en pannlampa får du händerna fria när du fotograferar.

Under vandringarna i regnskogen är det viktigt att ha med bra skydd för kamerautrustningen då det är mycket blött och kraftiga regnväder kan förekomma. Det bästa är ett regntätt överdrag till kameraväskan och ett regnskydd till din kamera och objektiv så du kan fotografera under lätt regn.

Ta med ett extra kamerahus om du har. Stativ är tungt att släpa på i regnskogen men är bra att ha i alla lägen, framförallt vid fasta situationer vid matningsplattformarna och vid kolibrimatningar. Alternativet är ett enbensstativ.

Guide och inträde

De flesta reservat och nationalparker tar inträde. I de flesta naturområden är bara vissa begränsade delar tillåtna att besöka. Få nationalparker har övernattningsmöjligheter inne i området.

Guiderna i Costa Rica är mycket professionella och flera är duktiga naturfotografer. De är pålästa, vet var djuren finns och upptäcker nästan allt innan man själv har fått syn på det. De är uppdaterade om var vissa speciella arter finns. Glöm inte att ge din naturguide dricks.

Var påläst, ha ett öppet sinne och visa hänsyn

Den spännande naturen är fantastisk att fotografera och det finns vackra arter i mängder. Tänk på att det är lätt att störa känsliga arter, som kolibrier och andra fåglar i bon. Håll avstånd när djuren visar tecken på oro. Flytta inte på djuren för att få bättre bilder. De har ofta revir och grodor dör om de kommer i kontakt med myggmedel på händerna.

Skogarna är oerhörd spännande och varierande och många glömmar att fotografera själva skogen. Var påläst och skaffa handböcker.

Fotosidan och Wildnaturefotoresor.se har startat ett samarbete kring fotoresor. Det innebär att vi kommer ha gemensamma reportage om resmål i Fotosidan Magasin. Vi kommer även genomföra arrangemang tillsammans och erbjuda Plus-medlemmar rabatterade priser på resor.